H4E PERSOONASUFFIKSIT

(päivitelty 6.3.2024)

H4 HEPREA KIELIOPPI https://gen.fi/h4.html
H4E PRONOMINIT https://gen.fi/h4e.html
H4E Persoonasuffiksit
https://gen.fi/h4e-persoonasuffiksit.html

SISÄLLYSLUETTELO (luonnos)

0. Dokumentteja
1. Johdanto
1.1 Possessiivi- ja objektisuffiksit
1.2 Statukset
1.3 Yksikön ensimmäisen persoonan suffiksi
1.4 Toisen persoonan kaf-kirjaimissa ei dagesh-pistettä
1.5 Monikossa juuren kolmannessa kirjaimessa ei ole dagesh-pistettä
1.6 Monikollisen omistettavan tunnistaminen
1.7 Monikon tapaan suffikoidut prepositiot
1.8 Aramean suffikseja
1.9 Nykyhepreassa käytetään possessiivipronomineja
2. Suffiksit
2.1 Yks. 1. c.
2.2 Yks. 2. mask.
2.3 Yks. 2. fem.
2.4 Yks. 3. mask.
2.5 Yks. 3. fem.
2.6 Mon. 1. c.
2.7 Mon. 2. mask.
2.8 Mon. 2. fem.
2.9 Mon. 3. mask.
2.10 Mon. 3. fem.
3. Poikkeukselliset st. suff. -muodot

0. DOKUMENTTEJA

H Heprea, sivukartta
https://gen.fi/h-sivukartta.html

Academy of the Hebrew Language (Heprean kieliakatemia) (AHL)
https://hebrew-academy.org.il/
Aejmelaeus et al.: Ihan täyttä hepreaa. Kirjapaja 2015 (ITH)
Aspinen, Mika: Raamatun heprean kielioppi. Finn Lectura 2011 (MA)
Liljeqvist, Matti: Vanhan testamentin heprean ja aramean sanakirja.
Finn Lectura 2010 (MLH)

1. JOHDANTO

1.1 POSSESSIIVI- JA OBJEKTISUFFIKSIT

Persoonasuffikseja voidaan käyttää

(5)

• nomineissa

סוּס ִי סוּסִי

minun (yksi) hevoseni

סוּסֵי ִי סוּסַי

minun (monet) hevoseni

• prepositioissa

לְ ִי לִי

minulle, minulla

עַל ִי עָלַי

minun päälleni

□ monikollisen näköinen suffiksi johtuu עלה ala-juuren kolmannesta juurikirjaimesta (ה > י)

*עַלֵי ִי עָלַי

• verbeissä

יְבָרֵךְ ךָ יְבָרֶכְךָ

hän (mask.) siunaa/siunatkoon sinua (mask.)

Nomineissa persoonasuffiksit osoittavat omistajan (possessiivisuffiksi). Possessiivisuffikseja käytetään myös prepositioissa. Verbeissä suffikseja käytetään osoittamaan tekemisen kohdetta (objektisuffiksi). Suomen kielessä tarvitaan käännökseen tällöin objektiksi erillinen sana.

1.2 STATUKSET

Suffiksi liitetään sanan omistusliitemuotoon (status suffixus, st. suff., rinn. status pronominalis), joka on segolaatteja lukuun ottamatta yleensä rakennegenetiivimuodon (status constructus, st. constr.) kaltainen. Sanan perus- eli sanakirjamuoto on nimeltään status absolutus (st. abs.).

Allekirjoittaneen tuottamissa dokumenteissa

- st. constr. -muoto merkitään punaisella makef-yhdysyläviivalla (־)
- st. suff. -muoto mustalla rivin keskellä olevalla yhdysviivalla (־)

st. abs.	st. constr.	st. suff.	rinnakkaisia st. suff. -muotoja
סוּס	סוּס־	סוּס-	
סוּסִים	סוּסֵי־	סוּסֶי-	סוּסַי- סוּסָי- סוּסֵי-
סוּסָה	סוּסַת־	סוּסָת-	סוּסַת-
סוּסוֹת	סוּסוֹת־	סוּסוֹתֶי-	סוּסוֹתַי- סוּסוֹתָי- סוּסוֹתֵי־
מֶלֶךְ	מֶלֶךְ־	מַלְכִּ-	
מְלָכִים	מַלְכֵי־	מְלָכֶי-	מְלָכַי- מְלָכָי- מְלָכֵי- מַלְכֵי-

1.3 YKSIKÖN ENSIMMÄISEN PERSOONAN SUFFIKSI

Possessiivi- ja objektisuffiksit ovat yleensä samanlaisia, yksikön ensimmäisen persoonan suffiksia lukuun ottamatta.

(6)

יִ

• yksiköllisen sanan possessiivisuffiksi yks. 1. c. (chirik–jod-pääte)

סוּסִי

minun (yksi) hevoseni

הַסּוּס שֶׁלִּי

רַבִּי

opettaja, johtaja, rabbi "minun suureni"

הָרַב שֶׁלִּי

לִי

minulle, minulla, minulle kuuluva eli minun לְ

ַי

• monikollisen sanaan liittyessään yks. 1. -suffiksi muuttuu muotoon patach–jod

סוּסַי

minun (monet) hevoseni

הַסּוּסִים שֶׁלִּי

אֱלוֹהַי

minun (kolmiyhteinen) Jumalani

הָאֱלוֹהִים שֶׁלִּי

נִי

• objektisuffiksi yks. 1. c.

• ni-suffiksi on aina painoton eli kevyt

יִשְׁמְרֵנִי

hän (mask.) varjelee minut/minua

הוּא יִשְׁמֹר אוֹתִי

1.4 TOISEN PERSOONAN KAF-KIRJAIMISSA EI DAGESH-PISTETTÄ

Toisen persoonan kaf-suffikseihin ei merkitä dagesh-pistettä.

(5)

סוּסְךָ

sinun (mask.) (yksi) hevosesi

הַסּוּס שֶׁלְּךָ

סוּסָתְךָ

sinun (mask.) (yksi) tammasi

הַסּוּסָה שֶׁלְּךָ

סוּסְכֶם

teidän (mask.) (yksi) hevosenne

הַסּוּס שֶׁלָּכֶם

סוּסְכֶן

teidän (fem.) (yksi) hevosenne

הַסּוּס שֶׁלָּכֶן

Poikkeuksena on klassisen heprean energinen painollinen en-suffiksi (segol–nun), jonka nun-kirjain sulautuu eli assimiloituu suffiksiin.

וִיחֻנֶּנְךָ וִיחֻנֶּךָ

*vichunencha > vichuneka

ja hän (mask.) olkoon sinulle (mask.) suosiollinen/armollinen

אַיֵּה ֶנ ךָ אַיֶּכָּה

interrog. + energ. suff. + suff. yks. 2. mask. + he-vokaalikirjain

missä sinä olet?

אַיֵּה

interrog. (53x, 1Moos03_09) missä

1.5 MONIKOSSA JUUREN KOLMANNESSA KIRJAIMESSA EI OLE DAGESH-PISTETTÄ

Juuren kolmantena radikaalina olevaan beged kefet -kirjaimeen ei merkitä monikossa dagesh kal -pistettä, ts. sitä edeltää shva merachef. Pisteen puuttuminen voidaan osoittaa kirjaimen päällä olevalla rafe- eli "heikkous"-viivalla.

H4A Shva
https://gen.fi/h4a-shva.html

(1)

דַּרְכֵּיכֶם

teidän (mask.) (monet) tienne

הַדְּרָכִים שֶׁלָּכֶם

1.6 MONIKOLLISEN OMISTETTAVAN TUNNISTAMINEN

Monikollisten omistettavien muotojen tunnistamista helpottaa suffiksia edeltävä jod-kirjain. Samoin sanavartalon ja suffiksin välissä oleva a-vokaali on monikon tunnus.

1.7 MONIKON TAPAAN SUFFIKOIDUT PREPOSITIOT

Jotkut prepositiot suffikoidaan monikon tapaan. Kyseessä ei kuitenkaan ole monikko, vaan juuren kolmas he-radikaali, joka tulee näkyviin jod-kirjaimena.

(11)

אֶל

prep. kohti, luokse > לְ

H2 אלה ala (7/~33000) nostaa käsi/kädet, osoittaa kädellä (juuri)
https://gen.fi/h2-xlh.html

אֵלַי

el-prep. + suff. yks. 1. c. minun luokseni, minua kohti

אֵלֶיךָ

el-prep. + suff. yks. 2. mask. sinun luoksesi

אֵלַיִךְ

el-prep. + suff. yks. 2. fem. sinun luoksesi

עַל

prep. päälle, päällä

H2 עלה ala (890/) nousta ylöspäin (juuri)

עֲלִיָּה

fem.

- 1. BH kattohuone
- 2. PBH nousu, nouseminen
- 3. NH pyhiinvaellus Jerusalemiin, juutalaisen maahanmuutto Israeliin

עָלַי

al-prep. + suff. yks. 1. c. minun päälläni, päälleni

עָלֶיךָ

al-prep. + suff. yks. 2. mask. sinun päällesi, päälläsi

עָלַיִךְ

al-prep. + suff. yks. 2. fem.

1.8 ARAMEAN SUFFIKSEJA

Erityisesti runollisissa teksteissä voi esiintyä rinnakkaisia arameasta lainattuja suffikseja.

esim. mon. 3. mask.

מוֹ-, joka on lyhentymä aramean הִמּוֹ / הִמּוֹן pronominista

(= hepr. הֵם / הֵמָּה, suff. הֶם- / ם-)

(1)

(Ps119_165H)

שָׁלוֹם רָב לְאוֹהֲבֵי־תוֹרָתֶךָ
וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל׃

165 Suuri rauha olkoon sinun Tooraasi rakastavilla,
ja ei tule heille kompastusta. (Ps119_165_JMR)

לָמוֹ aram.= לָהֶם hepr. heille, heillä

1.9 NYKYHEPREASSA KÄYTETÄÄN POSSESSIIVIPRONOMINEJA

Substantiivien suffikoituja muotoja ei yleensä tarvitse osata aktiivisesti. Niiden tunnistaminen riittää. Nykyheprean puhekielessä ja arkisessa kirjoituksessa omistaminen ilmaistaan huomattavasti yksinkertaisemmin shel-omistuspartikkelin suffikoiduilla muodoilla eli possessiivipronomineilla:

(1)

שֶׁל

שֶׁלִּי שֶׁלְּךָ שֶׁלָּךְ שֶׁלּוֹ שֶׁלָּהּ

שֶׁלָּנוּ שֶׁלָּכֶם שֶׁלָּכֶן שֶׁלָּהֶם שֶׁלָּהֶן

sheli shelcha shelach shelo shela
shelánu shelachem shelachen shela^{h}em shela^{h}en

H4E Persoonapronominit
https://gen.fi/h4e-persoonapronominit.html

2. SUFFIKSIT

2.1 YKS. 1. C.

י֫

• possessiivisuffiksi yksiköllisessä sanassa

י־

• possessiivisuffiksi monikollisessa sanassa

(13)

סוּסִי

minun (yksi) hevoseni (mask.)

הַסּוּס שֶׁלִּי

סוּסַי

minun (monet) hevoseni

הַסּוּסִים שֶׁלִּי

אֲדוֹנִי

minun (yksi) herrani, sir

הָאָדוֹן שֶׁלִּי

אֲדוֹנַי

minun (monet) herrani (ihmiset)

הָאֲדוֹנִים שֶׁלִּי

אֲדוֹנָי [אֲדֹנָי]

(pausa) Herra!

- 1. minun (yksi) Herrani! Jeesus Kristus
- 2. minun 'monikollinen' Herrani! eli "Kolminaisuusjumalani"

סוּסָתִי

minun (yksi) tammani

הַסּוּסָה שֶׁלִּי

סוּסָה

yks. fem. st. abs.

סוּסַת־

yks. fem. st. constr., nismach

סוּסָת- סוּסַת-

yks. fem. st. suff.

סוּסוֹתַי

minun (monet) tammani

הַסּוּסוֹת שֶׁלִּי

סוּסוֹת

mon. fem. st. abs.

סוּסוֹת־

mon. fem. st. constr.

סוּסוֹת-

mon. fem. st. suff.

נִי

- verbin objektisuffiksi
- aina painoton eli kevyt suffiksi

שָׁמְרֵנִי!

Varjele (mask.) minua!

שְׁמֹר אוֹתִי!

2.2 YKS. 2. MASK.

ךָ

- pitkän vokaalin jälkeen painoton, muuten painollinen
- cha-suffiksiin ei merkitä dagesh kal -pistettä,
  ts. sen edellä on shva merachef

H4A Shva
https://gen.fi/h4a-shva.html

(10)

סוּסְךָ

sinun (mask.) (yksi) hevosesi

הַסּוּס שֶׁלְּךָ

סוּסֶיךָ

sinun (mask.) (monet) hevosesi

הַסּוּסִים שֶׁלְּךָ

אָבִיךָ

sinun (mask.) (yksi) isäsi

הָאָב שֶׁלְּךָ

אָחִיךָ

sinun (mask.) (yksi) veljesi

הָאָח שֶׁלְּךָ

אֲבוֹתֶיךָ

sinun (mask.) (monet) isäsi eli esi-isäsi

הָאָבוֹת שֶׁלְּךָ

סוּסָתְךָ

sinun (mask.) (yksi) tammasi

הַסּוּסָה שֶׁלְּךָ

סוּסָה

yks. fem. st. abs.

סוּסַת־

yks. fem. st. constr.

סוּסָת- סוּסַת-

yks. fem. st. suff.

סוּסוֹתֶיךָ

sinun (mask.) (monet) tammasi

הַסּוּסוֹת שֶׁלְּךָ

2.3 YKS. 2. FEM.

ךְ

- yksiköllisissä substantiiveissa sidevokaali e (tseirei ְ)
- monikollissa substantiiveissa sidevokaali i (chirik ִ)
- monissa prepositioissa ja partikkeleissa sidevokaali a (kamats ָ)

(9)

סוּסֵךְ

sinun (fem.) (yksi) hevosesi

הַסּוּס שֶׁלָּךְ

סוּסָתֵךְ

sinun (fem.) (yksi) tammasi

הַסּוּסָה שֶׁלָּךְ

סוּסַיִךְ

sinun (fem.) (monet) hevosesi

הַסּוּסִים שֶׁלָּךְ

סוּסוֹתַיִךְ

sinun (fem.) (monet) tammasi

הַסּוּסוֹת שֶׁלָּךְ

בָּךְ

be-prep. + suff. yks. 2. fem. sinussa, sinun kauttasi

לָךְ

le-prep. + suff. yks. 2. fem. sinulle, sinulla, sinulle kuuluva eli sinun

אוֹתָךְ

objektin merkki + suff. yks. 2. fem. sinut, sinua

עִמָּךְ

im-prep. + suff. yks. 2. fem. sinun kanssasi = אִתָּךְ

שֶׁלָּךְ

omistuspart. + suff. yks. 2. fem.

2.4 YKS. 3. MASK.

הוּ ו וֹ

• hu-pääte on aina painoton eli kevyt suffiksi:
joko partikkelissa tai verbissä objektisuffiksina

• kaikissa on viimeisenä kirjaimena ו vav

• Tanachissa poikkeuksellisesti myös ֹה

שְׁפֵלָתֹה

fem. + suff. yks. 3. mask.
"sen (läntiset) kukkulat (VT 1933 sen alankomaa) (Joos11_16)
= שְׁפֵלָתוֹ

(5)

סוּסוֹ

hänen (mask.) (yksi) hevosensa

הַסּוּס שֶׁלּוֹ

סוּסָיו

susav hänen (mask.) (monet) hevosensa

הַסּוּסִים שֶׁלּוֹ

שַׁבְּחוּהוּ!

Ylistäkää (mask.) häntä (mask.)! (Ps117_01)

שַׁבְּחוּ אוֹתוֹ!

סוּסָתוֹ

hänen (mask.) (yksi) tammansa

הַסּוּסָה שֶׁלּוֹ

סוּסוֹתָיו

susotav hänen (mask.) (monet) tammansa

הַסּוּסוֹת שֶׁלּוֹ

2.5 YKS. 3. FEM.

הָ

• konsonantin jälkeen

הָ

• vokaalin jälkeen, ha-suffiksi on aina painoton eli kevyt

(7)

סוּסָהּ

susa^{h} hänen (fem.) (yksi) hevosensa

הַסּוּס שֶׁלָּהּ

vrt.

סוּסָה

susa fem. tamma

סוּסָתָהּ

susata[h] hänen (fem.) (yksi) tammansa

הַסּוּסָה שֶׁלָּהּ

אָבִיהָ

hänen (fem.) (yksi) isänsä

הָאָב שֶׁלָּהּ

vrt.

אָבִיךָ

sinun (mask.) (yksi) isäsi

הָאָב שֶׁלְּךָ

סוּסֶיהָ

hänen (fem.) (monet) hevosensa

הַסּוּסִים שֶׁלָּהּ

סוּסוֹתֶיהָ

hänen (fem.) (monet) tammansa

הַסּוּסוֹת שֶׁלָּהּ

2.6 MON. 1. C.

נוּ

- nu-suffiksi on aina painoton eli kevyt
- yhteinen eli common (c.) mask. ja fem.
- sidevokaali tseirei, prepositioissa ja partikkeleissa myös kamats

(4)

סוּסֵנוּ

meidän (yksi) hevosemme

הַסּוּס שֶׁלָּנוּ

סוּסֵינוּ

meidän (monet) hevosemme

הַסּוּסִים שֶׁלָּנוּ

סוּסָתֵנוּ

meidän (yksi) tammamme

הַסּוּסָה שֶׁלָּנוּ

סוּסוֹתֵינוּ

meidän (monet) tammamme

הַסּוּסוֹת שֶׁלָּנוּ

2.7 MON. 2. MASK.

כֶּם

- aina painollinen eli raskas
- ilman dagesh kal -pistettä, ts. sitä edeltää shva merachef

(4)

סוּסְכֶם

teidän (mask.) (yksi) hevosenne

הַסּוּס שֶׁלְּכֶם

סוּסֵיכֶם

teidän (mask.) (monet) hevosenne

הַסּוּסִים שֶׁלְּכֶם

סוּסַתְכֶם

teidän (mask.) (yksi) tammanne

הַסּוּסָה שֶׁלָּכֶם

סוּסוֹתֵיכֶם

teidän (mask.) (monet) tammanne

הַסּוּסוֹת שֶׁלָּכֶם

2.8 MON. 2. FEM.

כֶּן

- aina painollinen eli raskas
- ilman dagesh kal -pistettä, ts. sitä edeltää shva merachef

(4)

סוּסְכֶן

teidän (fem.) (yksi) hevosenne

הַסּוּס שֶׁלָּכֶן

סוּסֵיכֶן

teidän (fem.) (monet) hevosenne

הַסּוּסִים שֶׁלָּכֶן

סוּסַתְכֶן

teidän (fem.) (yksi) tammanne

הַסּוּסָה שֶׁלָּכֶן

סוּסוֹתֵיכֶן

teidän (fem.) (monet) tammanne

הַסּוּסוֹת שֶׁלָּכֶן

2.9 MON. 3. MASK.

הֶם ָם

- vrt. הֵם pers.pron. & pron. he, ne
- yksiköllisten sanojen jälkeen "am"
- objektisuffiksina myös sidevokaali tseirei "em"
- monikollisten ja monikollisten tapaan taipuvien yhteydessä "hem"
- hem-suffiksi on aina painollinen eli raskas

(4)

סוּסָם

heidän (mask.) (yksi) hevosensa

הַסּוּס שֶׁלָּהֶם

סוּסֵיהֶם

heidän (mask.) (monet) hevosensa

הַסּוּסִים שֶׁלָּהֶם

סוּסָתָם

heidän (mask.) (yksi) tammansa

הַסּוּסָה שֶׁלָּהֶם

סוּסוֹתֵיהֶם

heidän (mask.) (monet) tammansa

הַסּוּסוֹת שֶׁלָּהֶם

2.10 MON. 3. FEM.

הֶן ָן

- vrt. הֵן pers.pron. & pron. he, ne
- yksiköllisten sanojen jälkeen "an"
- objektisuffiksina myös sidevokaali tseirei "en"
- monikollisten ja monikollisten tapaan taipuvien yhteydessä "hen"
- hen-suffiksi on aina painollinen eli raskas

(4)

סוּסָן

heidän (fem.) (yksi) hevosensa

הַסּוּס שֶׁלָּהֶן

סוּסֵיהֶן

heidän (fem.) (monet) hevosensa

הַסּוּסִים שֶׁלָּהֶן

סוּסָתָן

heidän (fem.) (yksi) tammansa

הַסּוּסָה שֶׁלָּהֶן

סוּסוֹתֵיהֶן

heidän (fem.) (monet) tammansa

הַסּוּסוֹת שֶׁלָּהֶן

3. POIKKEUKSELLISET ST. SUFF. -MUODOT

Kolmella perhesuhteita ilmaisevalla yksiköllisellä maskuliinisubstantiivilla on poikkeuksellisesti – rakennemuotojen tapaan – yksikössä i-päätteinen st. suff. -muoto. Sanan lopussa oleva jod on tert. he -juuren kolmas juurikirjain.

(9)

אָב

mask. (1090x) isä, "hän, jonka tahtoon suostutaan"

H9 אבה ava (53x) suostua tahtoon, totella; tahtoa, haluta (verbitaul.)
https://gen.fi/h9-xbh.html

- yksikön st. constr. ja st. suff. -muodot, sidevokaalina chirik

אֲבִי־ אַב־
אֲבִי- אָבִֽי-

אָבִיו \ אָבִֽיהוּ

hänen (mask.) (yksi) isänsä

הָאָב שֶׁלּוֹ

אֲבִיכֶם

teidän (mask.) (yksi) isänne

הָאָב שֶׁלָּכֶם

אֲבוֹתֵיכֶם

teidän (mask.) (monet) esi-isänne

הָאָבוֹת שֶׁלָּכֶם

אָח

mask. (629x) veli, NH (myös) sairaanhoitaja

- אחה liittyä yhteen (ei käytetä verbinä)

- yksikön st. constr. ja st. suff. -muodot, sidevokaalina chirik

אֲחִי־

אֲחִי- אָחִֽי-

• monikossa sidevokaalina joko tseirei tai kamats/patach

אָחִיו \ אָחִֽיהוּ

hänen (mask.) (yksi) veljensä

הָאָח שֶׁלּוֹ

אֶחָיו

echav hänen (mask.) (monet) veljensä

• אֶחָיו* dissimilaatio eli erilaistuminen (Sim lev!)

הָאַחִים שֶׁלּוֹ

(10)

אָחִיךָ

sinun (fem.) (yksi) veljesi

הָאָח שֶׁלָּךְ

אַחֶֽיךָ

sinun (fem.) (monet) veljesi

הָאַחִים שֶׁלָּךְ

אֲחִיכֶם

teidän (mask.) (yksi) veljenne

הָאָח שֶׁלָּכֶם

אֲחֵיכֶם

teidän (mask.) (monet) veljenne

הָאַחִים שֶׁלְּכֶם

חָם

mask. (4x, 1Moos38_13) appi (sulhasen/aviomiehen isä),
"(nuoren perheen) suojelija/turvaaja"

- חמה turvata, suojella > חוֹמָה fem. muuri
- yksikön st. constr. ja st. suff. -muodot, sidevokaalina chirik

חֲמִי־ חַם־
חֲמִי- חָמִי-

חָמִי

minun (fem.) appeni

הַחָם שֶׁלִּי

חָמִיךְ

sinun (fem.) (yksi) appesi

הַחָם שֶׁלָּךְ

חֲמִיכֶן

teidän (fem.) (yksi) appenne

הַחָם שֶׁלָּכֶן

חֲמֵיהֶן

heidän (fem.) (monet) appensa

הַחָמִים שֶׁלָּהֶן